

TOVERBERG

4

JAARGANG 2 / 1 LENTE 2007

HET BELEEFDE GENOT
CULTURELE EN LITERAIRE KRING

Doornlaan 8, 8210 Zedelgem

0498/73.58.73

hetbeleefdegenot@scarlet.be

Rek. 001-4851739-69

www.hetbeleefdegenot.be

Colofon

Teksten: Els Durnez, Roland Ranson,
Ghislaine Raets, Bart Madou

Kaft: Rika Van Dycke

Vormgeving en illustraties: Bart Madou
en Rika Van Dycke

Foto's: André Callier, Bart Madou,
Herman De Leye

Toverberg verschijnt 4x per jaar, bij het
begin van elk jaargetijde en wordt
elektronisch verspreid aan de
belangstellenden.

Een abonnement op een gedrukte versie
nemen kan ook door lid te worden van
Het Beleefde Genot.

De auteurs zijn verantwoordelijk voor
hun bijdragen.

Kopiëren of citeren is toegelaten, mits
bronvermelding

*"Ieder mens die genoeg scheidt in het
voltooien van zijn taak is een kunstenaar;
welke ook die taak is en hoe nederig ze ook is,
hij brengt een kunstwerk tot stand. De
toetssteen is het beleefde genot, het plezier,
de perfectie: het overtuigend resultaat!"*

Henry Van de Velde

Inhoudsopgave

Woord vooraf	3
Dichter bij ons: Herman De Leye	4
Gustav & Alma	10
Gedichten	11
Fragment op zich: Edward Saïd	14
Beleefd	15
Site seeing "Taalunieversum"	19
Te beleven	21
Leesgroep	25

Woord vooraf

Beste lezer,

In de *Tusculanæ Disputationes* van Cicero vinden wij een passage waarin hij tegen een leerling die aan het nut van de filosofie twijfelt, zegt dat filosofie 'cultura animi', het bewerken van de geest is.

Mij lijkt dat een heel belangrijk punt, want eigenlijk wordt er hier gezegd dat de studie van de filosofie intrinsiek waardevol is en dat men er dan niet het nut van dient te zoeken. Het lijkt haast een perfecte definitie van cultuur.

Cultuur, dat is 'des mensen', in tegenstelling tot natuur, waar alles gericht is op behoeftebevrediging. Alles wat niet tot bevrediging leidt, kunnen wij beschouwen als 'nutteloos'. Geen dier dat uit zichzelf iets nutteloos gaat ondernemen, met andere woorden, door het nutteloze is de mens pas echt mens. "Een verlies aan cultuur – wanneer alles wat we doen een zeker nut moet hebben – is een verlies aan menselijkheid." Thomas Nys in *Ethische perspectieven* (maart, 2007).

Hoe nuttelozer, hoe menselijker. En wat is er nuttelozer dan kunst? Maar, wat is kunst? Authentieke kunst bedoel ik. Want het probleem vandaag is niet dat er geen kunst meer is, maar dat alles kunst geworden is. Een erfenis van het liberalisme die toch moeilijk verteerbaar blijft.

Koen Theys gaat te rade bij Joseph Kosuth. U kunt hem nog tot 6 mei volgen in de Kunsthalle Lophem. Ondanks zijn perspectivistische zoektocht geraakt hij echter niet verder dan een 'Art's only claim is for Art. Art is the definition of Art'.

Maar laten wij dit getheoretiseer voor wat het is en richten wij ons op de tastbare werkelijkheid. Hierna vindt u een interview met Herman De Leye, een kunstenaar van het beeld, waar het woord nooit veraf is, zo blijkt.

Geniet van enkele gedichten in deze Toverberg.

Op de website van de Nederlandse Taalunie hebben wij doorgeklikt tot aan de verste pagina's.

Neem ook de tijd om een beklijvend fragment van de grote Palestijnse intellectueel en dissident Edward Saïd te lezen. Samen met de Jood Daniel Barenboim was hij de oprichter van het gemengd Palestijns-Israëliësch West Eastern Divan Orchestra (www.barenboim-said.org) Het mag u aanzetten om zijn magnum opus 'Oriëntalist' uit de bibliotheekrekken te halen, een moderne klassieker in zijn genre.

En lees en herbeleef de inleiding waarmee Roland in ons eerste literaire salon over de klassiekers van wal is gestoken.

Natuurlijk is er ook weer heel wat te beleven en te genieten.

En traditioneel (ja, ja!) vernemen wij van Els welke boeken in de leeskring de voorbije periode gewikt en gewogen werden.

We wensen u goede vaart!

Bart Madou

Dichter bij ons

HERMAN DE LEYE, KUNSTSCHILDER

Bekijk dit schilderij. Een Herman De Leye pur sang: geometrie, maar met mate, warm koloriet, een woord – Mélancolie - een zinsnede – Traverser le souvenir d'une douceur. Poëzie en metafysica – de twee gaan wel vaker samen - in beeld gebracht. Om te bekijken, te zien, te mediteren, rust te zoeken en – volgens Herman – om ze te begrijpen, mits je voldoende geduld aan de dag legt. Een gesprek met de kunstenaar.

Op elk van je schilderijen ontwaar ik een woord en een tekst. Toch wel heel typisch voor jou. Wat komt er eerst, het beeld of het woord. Anders gezegd: benoem en becommentarieer je je schilderij of 'illustreer' je een zin, een gedachte? Wat is je uitgangspunt?

Een voorbeeld: iets waar ik nu mee bezig ben. In Parijs, niet ver van le pont des Arts nam ik foto's. (Herman toont foto's van twee driehoekige verluchttingsroosters op een afgebladderde witte muur). Ik heb de driehoeken vergroot in mijn schetsboek en als basis gebruikt voor een nieuw doek. Ik vertrek vaak van iets wat ik ergens zie, op stap in een stad, aan zee, details uit interieurtijdschriften ... Hieruit haal ik mijn basisstructuur. De tekening eerst, dan het woord, later het schilderen. Een intuïtief gebeuren. Als het schilderij afgewerkt is, zoek, vind ik een tekst die past bij het woord en het schilderij, die zin plaats ik onderaan, op de zijkant komt een aanvullende tekst. Je ziet ook de omtrekken van figuren, het zijn mijmerende figuren. Veel mensen kijken niet echt naar een schilderij. Ik probeer woorden beter te laten uitkomen waardoor men verplicht is eerst de woorden te lezen. Misschien gaat men aandachtiger naar het schilderij terug.

Hoelang werk je aan één schilderij?

Het duurt 2 à 3 maanden (in fasen natuurlijk) om een groot schilderij volledig af te werken. Olieverf droogt traag. Het heeft zijn voordelen, het kan achteraf langer bijgewerkt worden.

Wanneer ben je ermee begonnen? Heb je een formele opleiding genoten? Hoe ervaar je je evolutie?

Ik ben al lang met Frans en kleuren bezig. Ben 100% autodidact. Geen academie. Ooit een cursus. Een bloempot op een tafeltje, iedereen er rond en dan maar aftekenen/schilderen. Ik voelde me er niet goed bij, kon het ook niet, heb bewondering voor zij die het kunnen. Wil olieverftechnieken aanleren, zou ooit een 'leermeester' willen ontmoeten die me zijn/haar geheimen wil prijsgeven... Sinds 1997 ben ik gedisciplineerd bezig . Ik schilder elke vrije zondag, ook tijdens schoolvakanties. Ik ben dus een 'zondagsschilder' (lacht...). En op reis, Frankrijk, Dordogne, Haute-Provence, Bretagne (= l'atelier en déplacement, en voyage): doeken, verf, borstels, ontwerpen, ideeën verplaatsen zich en hebben invloed op werken met kleinere afmetingen. De doeken moeten zich aanpassen aan de auto ... .

Mijn eerste 'echte' werken dateren van rond 1975, zoals je ziet nogal Vasarely-geïnspireerd, iets later neig ik naar surrealisme à la Magritte misschien. Maar echt figuratief of zuiver abstract is het nooit. Ik maakte toen mijn omlijstingen zelf, nu niet meer, maak gebruik van doeken met een bredere rand die ik beschilder, en waar ik tekst op schrijf.

Hier heb je twee schilderijen die samen een diptiek vormen; dat doe ik vaker, twee, drie of verscheidene bij elkaar horende schilderijen.

Schilderen is een leuke uit de hand gelopen hobby geworden, waarin ik meer tijd zou willen stoppen. Momenteel geef ik nog voltijds les in het middelbaar onderwijs. Vanaf volgend schooljaar werk ik halftijds. Ik weet niet hoe mijn schilderijen er binnen 3 jaar zullen uitzien. Schilderen zal een belangrijk deel van mijn leven blijven, hoop ik.

Herinner je je nog je eerste schilderij?

Ik was 12 jaar toen ik een boerderijtje geschilderd heb. Een verre tante in Antwerpen kocht het voor 50 frank.

Je werk is herkenbaar, je bezit een persoonlijke stijl, hoe zou je je eigen stijl omschrijven?

Dat laat ik aan hen die mijn werken in woorden willen vatten. Het is verbazend wat mensen erin zien, vaak zijn meningen tegenstrijdig, maar dat is de vrijheid van de toeschouwer, een toeschouwer die mij soms meer inlichtingen geeft over mijn werk dan ik er oorspronkelijk mee bedoeld had: binnenin voel ik dan een glimlach ...

Abstract, jawel. Nooit figuratief geschilderd? Portretten? Een zelfportret?

Vooral abstract met veelal contouren van mijmerende figuren. Louter figuratief? Ik zou het eerlijk gezegd niet kunnen. Geen zelfportret. Heel vroeger waagde ik mij wel aan een soort surrealistisch palet à la Magritte. Hier bijvoorbeeld een vroeg schilderijtje: een nette, vlakke gevel in een desolaat landschap met in de deuropening geen interieur maar bewolkte lucht en een boom in wintertooi. Eigenlijk moet ik het in de eerste plaats hebben van eigen ideeën die in mij opkomen.

Teksten, ze komen overal terug, een constante in je werk. Waar haal je ze?

Al jaren verzamel ik stukken tekst, gedachten, zinnen. Ik pluk 'flarden' overal waar ik kom, uit tijdschriften, boeken, liedjesteksten, wat ik hoor op TV, radio. Als het interessant klinkt noteer ik het onmiddellijk (heb altijd en overal papier en pen bij me). Daarna schrijf ik zinnen in een spiraalschrift, soms wijzig ik hier en daar. Twee schriften zijn samen mijn 'catalogus' van meer dan 2600 zinnen, mijmeringen. Waar een rood kruisje naast staat is gebruikt op schilderijen.

Wanneer vind je een schilderij goed?

Als ik me goed voelde bij het idee, ontwerp, het maken van, het vinden van de woorden,...

Je bent leraar Frans. Wie zijn je lievelingsschrijvers? Welke romans heb je graag gelezen?

Ik heb geen bepaalde voorkeur, lees veel Franse schrijvers, vooral schrijfsters, zowel hedendaagse auteurs als auteurs uit vroegere eeuwen, biografieën van Franse en internationale schilders. Dat merk je aan mijn bibliotheek (*en passant lezen we Nina Berberova, Raphaële Billetdoux, Emmanuèle Bernheim, Elisabeth Barillé...*).

En wie zijn je voorbeelden in de schilderkunst? Je favoriete kunstenaars? Wat betekenden ze voor jou?

Ik lees veel over schilderkunst, ik bekijk aandachtig schilderijen. Zonder dat ik het beseft blijven details in hoofd en gedachten hangen die misschien ooit op doek komen met een persoonlijke interpretatie.

Voorbeelden? Magritte, in het begin, Vasarely. Christo? Zeker de schetsen die Christo maakt als voorbereiding voor zijn projecten. Zoals hij laat ik ook mijn schetslijnen staan, ik veeg ze niet uit en zo blijven ze zichtbaar, wat veel werken een extra dimensie geeft.

Vanwaar de invloed van het Boeddhisme?

Al zeven jaar is onze zoon Dieter intens bezig met het Tibetaans Boeddhisme. Hij verblijft afwisselend in India, Nepal en Tibet, bezocht heilige plaatsen die voor Boeddhisten belangrijk zijn. Hij kreeg, volgde enorm veel onderricht, initiaties van belangrijke leermeesters. Als ouders hebben we ons verdiept in het Boeddhisme om toch enigszins iets van Dieters leefwereld te kunnen begrijpen. In dit schilderij zie je drie woorden – silence – patience – absence die verwijzen naar zijn lange retraiteperiode. In sommige werken gebruik ik Boeddhistische symbolen o.a. de typische kleuren van de

gebedsvlaggetjes, blauw van de lucht, wit van de wolken, rood van de zon, groen van de oceaan en geel van de aarde. Natuurelementen waar de Boeddhisten een groot respect voor hebben. Ook de kleuren van de gewaden van de monniken, bekend van de Dalai Lama, dit felle, zware saffraangeel en diep roodbruin. Misschien kun je het een vorm van verwerking noemen, een reactie op wat toch een afscheid, een soort loslaten is geweest, een gemis, maar ook een manier om dichterbij mijn zoon te komen. Hoewel de afstand in tijd en ruimte groot is, hebben we een zeer goede 'spirituele' band via e-mail.

*Waar heb je geëxposeerd?
Volgende tentoonstelling?*

Om de drie jaar exposeer ik in eigen huis, samen met Jean-Pierre Roose, keramiek kunstenaar. In Loosdrecht, Nederland, in Vermeulen Art Gallery had ik, in 1997 een tentoonstelling en vorig jaar hingen werken in het mooie kunsthuis Panta Rei in Brugge. Als ik een interessante uitnodiging krijg: OK ...

Ben je nog op andere terreinen als kunstenaar actief?

Om met mijn kleinkindjes bezig te zijn heb ik al mijn artistieke talenten, dus veel fantasie nodig. *(lacht...)*

Wij worden overspoeld door de nieuwe media. Videokunst is in. Ervaar je dat als een bedreiging voor de schilderkunst?

Nee, helemaal niet, ik vrees dat video-art een te vluchtig medium is, ook voor musea. In je eigen huis is een schilderij iets blijvends, je kunt er lang naar kijken, in wegdromen als het in je leven wat moeilijker wordt (= een vorm van meditatie?), het verplaatsen, een jaar wegstoppen, terughangen, nieuwsgierig zoeken wat de maker ermee bedoeld heeft. Een schilderij maakt geen storende geluiden, is doorgaans niet schreeuwerig, raakt niet defect zoals ik regelmatig ondervond in een museum waar ze een videokunstwerk aangekocht hadden. Het is nu 'trendy' om een degelijk, kwalitatief, ambachtelijk, eerlijk gemaakt schilderij in huis te hebben.

Er schuilt levenservaring in Hermans schilderijen, merken we op. Op één van zijn laatste, grootste? (90 x 200 cm) werken staat de volgende tekst:

« Il nous faudra peut-être toute une vie pour comprendre que tout passe, que seul le changement est éternel.»

Panta rei. Een kosmische gedachte.

HERMAN DE LEYE (~1951, ELSENE).

Leraar Frans.

Sinds 1997 ben ik 'gedisciplineerd' bezig met schilderen.
Werken hangen, staan of liggen ergens in België, Nederland, Duitsland,
Frankrijk, Portugal, Italië, Noorwegen, Zweden, Denemarken, Finland en de V.S.A.

* MATERIAAL *

Doek (linnen-katoen), olieverf (bewerkt met borstel, spatel, glas), potlood, encre de Chine,
hier en daar eenvoudige gemengde technieken.

** INSPIRATIE, IDEEËN **

Er zit in mij (niet enkel beroepshalve) een fascinatie voor de Franse taal.

Als ik ergens Franse zinnen, woorden hoor, lees of kleuren- en vormencombinaties
zie, voel ik de eigenaardige behoefte die te noteren, te bewaren om wat ik dan
aangevoeld heb ooit op doek vast te leggen.

Als ik aan een schilderij begin, besef, weet ik dat telkens weer, spontaan, toevallig,
kleuren, lijnen, vormen zullen opduiken die ik meestal vooraf niet had bedoeld.

Natuurlijk behoud ik steeds 1 bepaalde structuur, 1 kader waarbinnen
ik blijf werken: basistekening(en) - woord(en) – het inkleuren – en net ná het drogen
van de olieverf en vóór het vernissen 1 zin, woorden die bij de gevoeligheid van het
schilderij passen.

*** ONDERWERPEN ***

Schoonheid, onzekerheid, verbeelding, leegheid, zachtheid, tederheid, mysterie,
afwezig zijn, houden van, nostalgie, hoop, stilte, alleen zijn, het Tibetaans Boeddhisme,
iemand missen, (ver)wachten, ontroering, gelukkig zijn, dromen, verwarring, warmte, leven, zoeken,
kiezen, vinden, dromen, verlangen, wenen ...

Als ik schilder heb ik het gevoel dat ik iets vastleg wat anders verloren zou kunnen gaan.
Ik wil gevoelens, ideeën uit hoofd en hart, droom, herinnering, verbeelding op doek vastleggen.

In 1997 hebben Riet en Rinus (VERMEULEN ART GALLERY, Loosdrecht, Nederland) me verteld dat ik
door mijn schilderijen erin slaag om abstractie warmte te geven, mede door de titels, zinnen (in het
Frans...) die neigen naar 1 gedicht.

Dit vond ik 1 erg gevoelig compliment: ik heb ABSTRACTIE WARMTE GEVEN
maar in me opgenomen als streefdoel voor elk schilderij.

**LA PEINTURE, C'EST FAIRE PART AU MONDE DE SA PROPRE RENCONTRE
AVEC L'EXISTENCE.**

SCHILDEREN is de omgeving laten kennismaken met een stuk eigen levenservaring.

Al mijn schilderijen draag ik op aan hen die ze niet alleen bekijken maar ook het geduld kunnen
opbrengen ze te begrijpen.

*Herman De Leye woont in de Doornlaan 9 te Zedelgem.
Wens je uitgenodigd te worden op de volgende tentoonstelling?
Stuur dan een mailtje naar hdlad@skynet.be*

(bma)

Gustav & Alma

Stel je voor. Zij: 20, hij: 40. Zij uit een conservatief katholiek milieu, hij, Jood in een cultuur die met de dag meer antisemitisch werd. Zij: verwend wicht uit een gedistingeerde kunstzinnige familie, hij: afkomstig uit een hardwerkende middenklasse. De verschillen konden niet groter zijn. Maar Alma Schindler was mooi – de mooiste vrouw van Wenen, werd wel eens gezegd. Ze had een lange lichaamsbouw, haar fysieke uitstraling was onweerstaanbaar. En Gustav Mahler was al heel zijn leven aangetrokken door aantrekkelijke, christelijke en vooral getalenteerde vrouwen, denk maar aan zijn verhouding met de violiste Natalie Lechner en de zangeressen Johanna Richter en Anna von Mildenburg. De sterke seksuele aantrekkingskracht die tussen Alma en Gustav ontstond is wellicht de eenvoudigste verklaring voor het raadsel van hun snelle verliefdheid.

Maar Mahler was een moeilijke man, daar konden de leden van het orkest van de Hofoper van meespreken en zeven jaar voor zijn ontmoeting met Alma had hij al eens gezegd: "Ik kan niet de aanblik verdragen van een slonzige vrouw met slonzig haar en een verwaarloosd uiterlijk. [...] Ze moet ermee instemmen dat ze alleen op bepaalde tijden in mijn gezelschap verkeert [...] Ten slotte moet ze er geen aanstoot aan nemen, of het interpreteren als desinteresse,

kilheid of hooghartigheid, als ik haar bij tijd en wijle niet wens te zien." Maar Alma, met haar gevoel voor dramatiek, wou en zou de directeur van de Hofoper tot de hare maken, en zo is het ook gebeurd. Alleen, hoe meer de twee elkaar zagen, hoe verliefder Gustav werd en hoe verwarder Alma. Al heel vroeg testte Gustav zijn gezag uit, hij gebod Alma het verzameld werk van Nietzsche in de haard te werpen. Niet omdat het Nietzsche was, maar eerder omdat het een geschenk was van Burckhardt, die hij enigszins als zijn liefdesrivaal beschouwde. Alma weigerde echter prompt. Wat zij later niet weigerde was het verbod dat Mahler haar oplegde nog te componeren. In een brief aan haar schrijft hij: "... maar één ding is zeker en dat is dat je moet worden 'wat ik nodig heb' als we gelukkig met elkaar willen worden. Zou het de vernietiging van jouw bestaan betekenen als je je muziek geheel en al zou opgeven om in plaats daarvan de mijne te bezitten en tevens de mijne te worden?". En op het einde van de brief vat hij nogmaals zijn standpunt samen: "Je moet je onvoorwaardelijk aan mij overgeven, je toekomstige leven tot in het kleinste detail helemaal richting geven naar mijn behoeften en er niets anders voor terug verlangen dan mijn liefde!" Ze waren toen nog niet getrouwd, maar Alma zou – ondanks een zware inwendige strijd – onvoorwaardelijk toegeven. Mahler had toen juist het wondermooie Adagietto uit zijn 5de symfonie voltooid. Op zijn exemplaar van de partituur schreef de dirigent Willem Mengelberg later: "Dit Adagietto was Mahlers liefdesverklaring voor Alma! In plaats van een brief stuurde hij haar dit in manuscriptvorm; er kwamen geen andere woorden aan te pas. Zij begreep het en schreef hem dat hij moest komen!!! (Dit hebben ze mij beiden verteld!) W.M."

Benieuwd om meer te weten over Alma en Gustav? Kom dan op 10 mei naar de lezing (zie elders in deze Toverberg).

LENTE

De stad
van goud
grauwe daken
vangen licht.

Blauw
vol beloften
ruist de regen

Mensen blij
ademen vreugde
nieuw leven.

De stad
van goud
eerste bloemen
heldere klokken.

Ghislaine Raets

Uit "Seizoenen in de stad" (verschijnt in 2007)

Gedichtendag 2007
voorgelezen gedichten in de bibliotheek

uit de keuze van Anny

VRIJER DAN VOGELS

Ik lig languit
tussen zee en land
m'n gezicht, huid en
handen vullen zich
met warmte
wonder boven wonder
voel ik mij
vrijer dan vogels
lichter dan licht

AD GOOS

uit de keuze van Bart

FLORENCE

I CAVALLI DI LEONARDO

Al die schetsen die hij naliet -

eindeloze reeksen herhalingen: spierbundels, pezen,
knoken, gewrichten, die hele machinerie
van drijfriemen en hefboomen waarmee
een paard beweegt,

en uit duizenden haarfijne lijntjes haast onzichtbaar
zacht in het papier verdwijnende huid
van oorschelpen, oogleden, neusvleugels,
huid van de ziel -

hij moet hebben willen weten hoe een paard
wordt gemaakt, en hebben gezien
dat dat niet kon,

hoe het geheim van een paard zich uitbreidde
onder zijn potlood.

Maakte de prachtigste afbeeldingen, bekeek ze,
verwierp ze.

RUTGER KOPLAND (°1934)

uit de keuze van Marie-Claire

BRUIDSLIED

punt by paaltjie –
ek het jou lief,
jy is my rooiwang-
hartedief

jy krap die //kua
deurmekaar...
vir jou maak ek
'n bruilof klaar

my loerie
my sysie
my klein tinktink,
my suikerbek
wat heuning
skink

al hierdie skatte
bring ek jou -
roephoephoepie,
my weerligvrou!

PIETER CLAASSENS (°1949 - 1983)

uit de keuze van Marijke

IK SCHRIJF JE NEER

Mijn vrouw, mijn heidens altaar,
Dat ik met vingers van licht bespeel en streef,
Mijn jonge bos dat ik doorwinter,
Mijn zenuwziek, onkuis en teder teken;
Ik schrijf je adem en je lichaam neer.
Op gelijnd muziekpapier.

En tegen je oor beloof ik je splinternieuwe horoscopen
En maak je weer voor wereldreizen klaar
En voor een oponthoud in een of ander Oostenrijk.

Maar bij goden en bij sterrenbeelden
Wordt het eeuwig geluk ook dodelijk vermoeid,
En ik heb geen huis, ik heb geen bed,
Ik heb niet eens verjaardagsbloemen voor je over.

Ik schrijf je neer op papier
Terwijl je als een boomgaard in juli zwelt en bloeit.

HUGO CLAUS (°1929)

“Fragment op zich”

Uit ‘Oriëntalisten’ van Edward Saïd (1935 – 2003)

Eén aspect van de elektronische, postmoderne wereld is dat de stereotypen over de Oriënt in hevigheid zijn toegenomen. Televisie, films en andere media hebben de informatie steeds meer in standaardvormen gegoten. Wat de Oriënt betreft hebben standaardisatie en culturele stereotypen de greep van de negentiende-eeuwse academische en culturele demonologie van ‘de mysterieuze Oriënt’ verstevigd. Dit is nergens zo duidelijk als in de manieren waarop het Nabije Oosten wordt benaderd. Drie dingen hebben ertoe bijgedragen om van zelfs de eenvoudigste opvattingen over de Arabieren en de islam een hoogst gepolitiseerde en bijna verdachte zaak te maken: ten eerste de geschiedenis van het populaire anti-Arabische en anti-islamitische vooroordeel in het Westen, dat direct wordt weerspiegeld in de geschiedenis van het oriëntalisme; ten tweede de strijd tussen de Arabieren en het Israëliësch zionisme en zijn effecten op zowel de Amerikaanse joden als de liberale cultuur en de bevolking als geheel; en ten derde het vrijwel volledig ontbreken van een culturele stellingname die het mogelijk maakt om zich hetzij met de Arabieren of de islam te vereenzelvigen, hetzij er onpartijdig over te discussiëren. Verder hoeft nauwelijks te worden opgemerkt dat, omdat het Midden-Oosten nu zo wordt vereenzelvigd met de politiek van de grote mogendheden, olie-economie en de simplistische tweedeling tussen het vrijheidslievende, democratische Israël en de kwaadaardige, totalitaire en terroristische Arabieren, er weinig kans is om een helder beeld te krijgen van waar het om gaat bij discussies over het Nabije Oosten. (Oriëntalist p. 54)

Zonder twijfel was de islam in veel opzichten een echte uitdaging. Hij bevond zich ongemakkelijk dicht bij het christendom, zowel geografisch als cultureel. Hij werd gevoed uit de joods-helleense tradities, leende relatief uit het christendom en kon bogen op ongeëvenaard militair en politiek succes. Maar dat was nog niet alles. De islamitische gebieden grenzen aan en liggen zelfs in het land van de bijbel; daarbij is het hart van de islam altijd de regio geweest die het dichtst bij Europa lag en daarom wel Nabije Oosten of Nabije Oriënt werd genoemd. Arabisch en Hebreeuws zijn Semitische talen, en samen beschikken zij over gegevens die uiterst belangrijk zijn voor christenen. Vanaf het eind van de zevende eeuw tot de Slag bij Lepanto in 1571 overheerste of bedreigde de islam in zijn Arabische dan wel Osmaanse of Noord-Afrikaanse vorm het Europese christendom rechtstreeks. Dat de islam Rome in roem en luister overtrof, was nooit lang uit de gedachten der Europeanen, toen of nu. Zelfs Edward Gibbon was geen uitzondering, zoals blijkt uit de volgende passage uit zijn ‘Decline and Fall of the Roman Empire’:

“In de glorieuze dagen van de Romeinse republiek streefde de Senaat ernaar zijn beraadslagingen en legioenen te concentreren op één enkele oorlog, en de ene vijand volledig te verslaan voor de vijandigheid van een volgende werd opgewekt. Deze bescheiden politieke uitgangspunten werden beschaamd door de grootmoedigheid en geestdrift van de Arabische kaliefen. Met eendere kracht en succes vielen zij de opvolgers van Augustus en Artaxerxes aan; en de rivaliserende monarchieën werden op hetzelfde ogenblik de prooi van een vijand die zij zo lang hadden geleerd te verachten. In de tien jaar van de regering van Omar onderwierpen de Saracenen zesendertigduizend steden of kastelen aan zijn macht, vernietigden vierduizend kerken of tempels van de ongelovigen, en richtten veertienhonderd moskeeën op voor het uitoefenen van de eredienst van Mohammed. Honderd jaar na zijn vlucht uit Mekka strekte de macht der wapenen en het bestuur van zijn opvolgers zich uit van India tot de Atlantische Oceaan, over uiteenlopende en verre gebieden”
(Oriëntalist p. 110)

Edward Saïd, Oriëntalist, Standaard Uitgeverij Antwerpen, 2005 vert. van Orientalism (1978)

“Beleefd”

Eerste literair salon (14-1-2007) “Waarom de klassiekers lezen?”

WAT ZIJN VOLGENS JOU DE KLASSIEKERS?

Volgens *The Theory of Literature*, een boekje uit de jaren zestig van de vorige eeuw van Rene Wellek en Austin Warren ontstaan er in de loop van de jaren / eeuwen een heleboel positieve kritieken over een literair werk.

En die positieve kritieken blijven als het ware plakken aan het literaire werk. Daarom spreken ze van een aanslibbingproces.

Het gevolg daarvan is dat het literaire werk steeds groter, steeds zichtbaarder wordt, dat er steeds meer van boven water komt.

Het ligt nogal voor de hand dat die positieve kritieken geformuleerd worden door personen die beschikken over de nodige bevoegdheid, over de nodige autoriteit of bekwaamheid; het zijn dus mensen die doorgeleerd hebben.

En dat gebeurt dus door de eeuwen heen, generatie na generatie met die literaire kunstwerken die ik “klassiekers” zou willen noemen.

In onze tijd gaat dat echter veel sneller - zoals alles zoveel sneller gaat - en kan men dus ook spreken van moderne of hedendaagse klassiekers; dat hoeft dus geen contradictie te zijn, hoogstens een paradox.

Ik denk hier aan Günter Grass, Heinrich Böll, John Updike en tutti quanti.

Wat is er nu volgens mij typisch aan die klassiekers?

- Ze zijn onuitputtelijk: je kunt ze dus telkens opnieuw lezen, er telkens opnieuw iets nieuws, een nieuw idee uithalen, een nieuwe laag in ontdekken enz.
- Hieruit volgt dus dat deze werken een heleboel ideeën bevatten die in de geschiedenis van de mensheid ooit aan de orde zijn geweest én
- ten derde: die ideeën zijn vandaag de dag ook nog relevant, die ideeën - hoe oud ook - hebben dus nog altijd een actuele, hedendaagse betekenis. Denk maar aan de Griekse tragische dichters die het voortdurend hebben over hedendaagse thema's als man-vrouwverhouding, over het noodlot over de macht van passies enz...

WAAROM DE KLASSIEKERS LEZEN? OF, WAT IS DE TOEGEVOEGDE WAARDE VAN DE KLASSIEKERS?

Ik zou die vraag wat willen uitbreiden om dan te proberen langs een omweg tot een relevant antwoord te komen.

De simpele vraag die we eerst moeten stellen en beantwoorden is uiteraard de volgende: Waarom lezen?

Er zijn een aantal mensen (een groot aantal heb ik mij laten wijsmaken) die er met geen stokken toe te krijgen zijn om een boek te lezen.

Die zijn voor onze zaak verloren.

Mensen die wel lezen, doen dit om twee belangrijke redenen:

- ofwel omdat ze niet weten wat gedaan, als tijdverdrijf of als verstrooiing, als ontspanning dus. Die zullen dan meestal kiezen voor eigentijdse ontspanningslectuur / literatuur
- Maar, ten tweede heb je ook mensen die bv. vinden dat hun tijd beperkt is. Als ik zo naar de gemiddelde leeftijd van de man in Vlaanderen kijk, merk ik dat er mij nog zo'n twintig jaar resten. En dan besef je dat de tijd dringt. Ik heb vorige week nog eens nagegaan wat ik eigenlijk nog allemaal zou willen / moeten lezen en ik moet u zeggen, de angst is mij om het hart geslagen. Zoveel klassiekers nog zou ik willen lezen, ook hedendaagse. Bovendien behoor ik niet tot dat soort lezers dat zo'n vijftig boeken per jaar leest. Dus, ik kom terug naar het begin van mijn redenering: als mijn tijd beperkt is, ga ik die

niet vergooien aan derderangsauteurs of aan kitsch, maar kies ik resoluut voor de klassiekers.

Ook en vooral omdat het lezen van de klassiekers best "leuk" kan zijn, want,

- je krijgt er inzicht in de mens (in jezelf) en in de wereld door.
- Je wordt geconfronteerd met TAALSCHOONHEID.
- Soms zelfs met visionaire ideeën.
- Je maakt kennis met personages die tot het collectief onderbewuste behoren, met archetypes dus:
  - denk aan een figuur als Josef K bij Kafka, de personages bij Shakespeare: Hamlet, de mens die door twijfel verscheurd wordt, Othello, de door hartstocht met blindheid geslagen mens. In ieder van ons schuilt er wellicht een potentiële Faust en ik zou de Ladies MacBeth die ik ken niet de kost willen geven.

WAT IS ER NOG AAN TE BIEDEN AAN DE JEUGD?

Tieners haken af. Misschien is dat een andere discussie?

Er zijn een heleboel leesbevorderingprojecten. Halen die wat uit? (Een Vlaams minister heeft ooit literatuur laten uitdelen aan pendelaars op de trein.)

En altijd maar wordt een beroep gedaan op het onderwijs. Is het goed jongeren die geen zin in iets hebben te dwingen?

Ik ben eerder pessimistisch gestemd.

Maar er zijn altijd lezers geweest dus zullen er wel altijd lezers zijn, zeker?

Misschien bestaan er wel mensen met een speciaal gen, dat we het nieuwsgierigheidsgen of nog beter het leesgen zouden kunnen noemen.

Er zijn nogal wat bewerkingen van oudere klassiekers speciaal voor de jeugd

Heel interessant zijn de moderne bewerkingen in het algemeen en die zijn maar mogelijk omdat de klassieke werken zulke eigentijdse ideeën bevatten. (Meestal bewerkingen voor toneel en verfilmingen)

(rra)

De 10 klassiekers op 31 december 2006, middernacht van...

Marijke Verplancke

- **William Shakespeare**, The Tragedy of Hamlet, Prince of Denmark – Hamlet (1600)
- **Miguel de Cervantes Saavedra**, El ingenioso hidalgo Don Quixote de la Mancha – Don Quichot (1605)
- **Emily Brontë**, Wuthering Heights – Woeste Hoogten (1847)
- **Leo Tolstoj**, Анна Каренина (Anna Karenina) – Anna Karenina (1878)
- **Fjodor Michajlovitsj Dostojevski**, Братья Карамазовы (Bratje Karamazevi) – De gebroeders Karamazov (1880)
- **James Joyce**, Ulysses – Ulysses (1922)
- **Thomas Mann**, Der Zauberberg – De Toverberg (1924)
- **Franz Kafka**, Der Prozeß – Het proces (1925)
- **William Faulkner**, The Sound and the Fury – Het geraas en gebral (1929)
- **Virginia Woolf**, The Waves – De golven (1931)

Muriel Reyserhove

- **Charles Dickens**, Martin Chuzzlewit – Martin Chuzzlewit (1843-1844)
- **Emily Brontë**, Wuthering Heights – Woeste Hoogten (1847)
- **Virginia Woolf**, Orlando: A Biography – Orlando: Biografie (1928)
- **Carson McCullers**, The Heart is a Lonely Hunter – Het Hart is een eenzame Jager (1940)
- **Gerard Reve**, De Avonden (1947)
- **Primo Levi**, Se Questo è un Uomo – Is dit een Mens (1947)
- **Vladimir Nabokov**, Pnin – Pnin (1957)

- **Michail Boelgakov**, Мастер и Маргарита (Master i Margarita) – De Meester en Margarita (geschreven tussen 1928 - 1940, gepubliceerd (gecensureerd) vanaf 1966, eerste volledige uitgave 1973)
- **J.J. Voskuil**, Het Bureau (romancyclus, 7 delen, gepubliceerd tussen 1996 en 2000)
- **Jeanette Winterson**, Sexing the Cherry – Kersen Kruisen (1989)

Roland Ranson

- **William Shakespeare**, The Sonnets - Sonnetten (1609)
- **William Wordsworth**: The Lyrical Ballads – Lyrische Balladen (een aantal in "De mooiste van Wordsworth") (1798)
- **Johann Wolfgang von Goethe**: Faust I und II (1797 en 1832)
- **Herman Melville**, Moby-Dick (1851)
- **Charles Darwin**, On The Origin Of Species – Over het ontstaan van soorten (1859)
- **Fjodor Michajlovitsj Dostojevski**: Преступление и наказание (Pristoeplenië i nakazanië) – Misdaad en Straf (1866)
- **Franz Kafka**, Das Urteil – Het oordeel (1912)
- **James Joyce**, Ulysses – Ulysses (1922)
- **Robert Musil**: Der Mann ohne Eigenschaften – De man zonder eigenschappen (1930)
- **Thomas Mann**, Doktor Faustus – Dokter Faustus (1947)

Bart Madou

- **Johann Wolfgang Goethe**, Faust I (1797)
- **Gustave Flaubert**, Madame Bovary (1857)
- **Fjodor Michajlovitsj Dostojevski**, Преступление и наказание (Pristoeplenië i nakazanië) – Misdaad en straf (1866)
- **Friedrich Nietzsche**, Also sprach Zarathustra – Aldus sprak Zarathustra (1885)
- **James Joyce**, Ulysses – Ulysses (1922)
- **Marcel Proust**, A la recherche du temps perdu – Op zoek naar de verloren tijd (1922)
- **Rainer Maria Rilke**, Duineser Elegien - De elegieën van Duino (1922)
- **Thomas Mann**, Der Zauberberg – De Toverberg (1924)
- **Franz Kafka**, Der Prozeß – Het proces (1925)
- **Marguerite Yourcenar**, Alexis ou le Traité du vain combat – Alexis of de Verhandeling over de vergeefse strijd (1929)

25 januari – gedichtendag

Op 25 januari was het weer gedichtendag.

Het Beleefde Genot was aanwezig in de bibliotheek om er gedichten voor te lezen aan de bezoekers die ervoor open stonden.

Finaal zijn er 76 mensen geweest die in één van de "salonhoekjes" van de bib naar enkele gedichten die Anny, Marie-Claire Marijke en Bart hadden uitgekozen.

Bovenop het luistergenot kregen alle toehoorders nog een pakketje met fraaie poëziepostkaartjes mee.

Elders in de Toverberg vier gedichten uit de keuze van Anny, Marie-Claire, Marijke en Bart.

"De Toverfluit" (Ingmar Bergman) (14-2-2007)

"*La musique et les Décorations sont jolies, le reste est une farce incroyable.*" noteerde graaf Zinzendorf over De Toverfluit, op 6 november 1791 in zijn dagboek.

Had hij de film van Bergman kunnen zien, dan zou daar ongetwijfeld gestaan hebben "*Le tournage et la musique...*"

Bergmans verfilming van de Toverfluit uit 1975 (!) is gewoonweg schitterend. Als regisseur heeft hij niet de gemakkelijkste weg gekozen met zijn consequente scenische benadering. Twee uur als het ware vanuit de zaal, dus bijzonder statisch, een opera verfilmen zonder saai

te worden, je moet het maar kunnen. Uiteraard maakt hij gebruik van een aantal filmtechnieken waar je als aanwezige in een opera zelfs van op de eerste rij niet bij kan, denk maar aan zijn magistrale close-ups. En toch is de Bühne voortdurend aanwezig, geen uistapjes naar buiten, wat nochtans voor de hand lag.

Of neem de ouverture. Mozart heeft juist voor de Toverfluit een ongewoon lange ouverture gecomponeerd. Probleem: hoe ga je dat in beeld brengen? Je laat de toeschouwer toch geen vijf minuten op een bewegingsloos toneelgordijn kijken? Meestal wordt dan het orkest gefilmd met close-ups van solistische passages. Kan best mooi zijn, maar Bergman kiest voor andere close-ups: het gezicht van de individuele toeschouwers, en daarin zien we haast de universele boodschap van broederlijkheid die Mozart toch ook wel met zijn 'Singspiel' heeft willen brengen.

Een echt mooie film, vol liefde en wijsheid en prachtige stemmen, overigens zo mooi dat je de film zelfs enkel met je oren zou kunnen bekijken.

(bma)

Tweede literair salon (4-3-2007) "De ziekte van de dood" (Marguerite Duras)

Kaat De Man

Het zaaltje van het gemeentehuis van Loppem was zowaar bijna te klein voor de talrijke aanwezigen. En ze hebben het zich niet beklagd! Kaat De Man las op een indringende en heel vlotte manier de monoloog "De ziekte van de dood" van Marguerite Duras voor. Tussendoor konden we luisteren naar Trois chansons de Bilitis van Pierre Louys, op muziek gezet door Claude Debussy. "De ziekte van de dood" is een heel typisch Duras-verhaal in de haar kenmerkende stijl: precieze woordkeuze, bondigheid van haar zinnen, het ritme en haar elliptische kunst. En zoals te verwachten, naast de thema's als de lichamelijke liefde en de dood, ook de zee die tussen de monoloog haast werkelijk hoorbaar is. En dan ook weer het kijken, steeds maar het kijken, iets wat ook heel vaak weer te vinden is in het oeuvre van Duras.

In een interview met Magazine Littéraire verklaart Duras zelf, in 1995: « C'est quoi 'du Duras'? C'est laisser le mot venir quand il vient. L'attraper comme il vient, à sa place de départ, ou ailleurs, quand il passe. Et vite, vite écrire, qu'on n'oublie pas comment c'est arrivé vers soi. J'ai appelé ça 'littérature d'urgence'. Je continue à avancer, je ne trahis pas l'ordre naturelle de la phrase. C'est peut-être ça le plus difficile, de se laisser faire. Laisser souffler le vent du livre. »

De wind vertelt het zonder het te weten...

Dit geslaagd literair salon werd afgesloten met een fris glaasje Côtes de Duras.

"Horen, zien en schrijven"

**"The pleasure of reading is doubled when one lives with another who shares the same books."
— Katherine Mansfield**

"Site seeing": Taalunieversum

<http://taalunieversum.org/>

"Taaluniversum of alles over het Nederlands". In elk geval heel veel.

Nederlandse Taalunie

zoek

taalunieversum

start taal onderwijs cultuur&letteren over taalunie A+

nieuws 19/12

19/12 'Poolse bouwvakkers die geen Nederlands spreken, zijn gevaar op werkplek'
18/12 P.C.Hooftprijs 2007 voor Maarten Biesheuvel
16/12 Groot Kinderdictee is gewonnen door Vlaamse Kirsten van der Elst
[Meer nieuws »](#)

taalpeil

Ruim 1000 Nederlanders, Vlamingen en Surinamers werd gevraagd wat *lezen* voor hen betekent. De antwoorden vindt u op *Taalpeil*.
[Lees meer »](#)

tijdschriften

Geïnteresseerd in het onderwijs van en in het Nederlands? Ontvang iedere maand *gratis* een overzicht met samenvattingen van recente artikelen uit de vakbladen. [Lees verder »](#)

agenda

20/12 Het Groot Dictee der Nederlandse Taal
21/12 Dag van de Fonetiek
22/12 Oratie computationele lexicologie (Piek Vossen)
10/01 - 12/01 Workshop Computationele Semantiek (IWCS7)
10/01 - 14/01 12e editie Haags Literatuurfestival Winternachten
11/01 Workshop Automatisch Vertalen
[Meer evenementen »](#)
taal | technologie | terminologie
letteren | onderwijs

taal

Spelling
Woordenlijst Nederlandse Taal
Omspeller
Buitenlandse aardrijkskundige namen
Taaladvies vraag & antwoord
Veelgestelde vragen over taal
Veelgestelde vragen over spelling
Taal- en spraaktechnologie
NedTerm terminologie & vertaling
Taalpeil 2005 over het Nederlands
Nederlands in andere talen
Taalkoppelingen

taalunie

Over Taalunie
Wie zijn wij?
Publicaties
Cursussen
Contactgegevens
Nieuwsbrief Taalunie
English
[Meer over de Taalunie »](#)

Persberichten
16/11 Taalpeil onderzoek Taalunie over lezen
[Meer persberichten »](#)

taalschrift

Discussie
"Het schoolvak Nederlands kan geen vak apart zijn"

Reportage
Waarom heten zoveel poezen Minoes?

onderwijs

Onderwijspublicaties
Tijdschriftenattending
Taalonderwijs Nederlands onderzocht
Onderwijsterminologie
Taalforum taalachterstanden
Onderwijsprijs innovatie
Primair/Basisonderwijs
Secundair/Voortgezet onderwijs
Beroeps- en volwassenenonderwijs
Universitair onderwijs
Tweede taal binnen taalgebied
Vreemde taal buiten taalgebied
Veelgestelde vragen over onderwijs
Onderwijskoppelingen

vacaturebank

De *vacaturebank* geeft een overzicht van vacatures en opdrachten bestemd voor mensen die zich professioneel bezig houden met het Nederlands.

01/12 Vertaler Nederlands
21/11 Predoctoraal onderzoeker
20/11 Wiss. Medewerker / Wiss. Medewerker
03/11 Vertaler Nederlands-Engels
02/11 Ervaren projectleider
31/10 Docent Nederlands
30/10 Medewerk(st)er NT2
24/10 Lector Logopedie
[Meer vacatures »](#)

literatuur

[Prijs der Nederlandse letteren](#)
[Toneelschrijfprijs](#)
[Bibliotheek elektronische teksten](#)
[Bibliografie Nederlandse taal & letteren](#)
[Bibliografie literaire tijdschriften](#)
[Bibliografische attenderingslijst](#)
[Literair vertalen](#)
[Taalpeil 2006 over lezen](#)
[Veelgestelde vragen over letteren](#)
[Letterenkoppelingen](#)

© Nederlandse Taalunie, 2000-2005 alle rechten voorbehouden
Wegwijzer - Colofon - Contact - Vragen - Opmerkingen en reacties

De Nederlandse Taalunie is een beleidsorganisatie waarin Nederland, België en Suriname samenwerken op het gebied van de Nederlandse taal, onderwijs en letteren.

Al naargelang je de menubalk boven neemt of de aanklikbare titels op de startpagina heb je 5, respectievelijk 10 opties.

Rubriek (Nederlandse) taal: een taal, drie landen

Het Nederlands is de moedertaal van zestien miljoen Nederlanders en zes miljoen Vlamingen, zo leren wij. Ook in Suriname speelt de Nederlandse taal een belangrijke rol. Voor veel Surinamers is het Nederlands de moedertaal of de tweede taal en het is de officiële taal in het onderwijs en bij de overheid. Nederland en Vlaanderen ontwikkelen al sinds 1980 een gemeenschappelijk beleid voor het Nederlands op het gebied van taal, taalonderwijs en letteren. Deze samenwerking is, na een lange voorgeschiedenis, vastgelegd in het Verdrag inzake de Nederlandse Taalunie. Sinds 2004 is Suriname geassocieerd lid van de Taalunie.

De Taalunie bevordert de gemeenschappelijke ontwikkeling van taalvoorzieningen, zoals woordenboeken en grammatica's. Daarbij wordt veel gebruik gemaakt van digitale bestanden. Dit maakt de weg vrij voor nieuwe toepassingen, bijvoorbeeld op het gebied van taal- en spraaktechnologie of automatisch vertalen. En bij taal hoort ook taalbeleid: denk aan de positie van het Nederlands in Europa.

Rubriek Onderwijs

Op onderwijsgebied voeren Nederland, Vlaanderen en Suriname elk hun eigen nationaal beleid. Het Taaluniebeleid vormt een aanvulling hierop. Deskundigheidsuitwisseling heet het hier maar ook informatieverschaffing en de ontwikkeling van gemeenschappelijke uitgangspunten zijn onderwerpen waarbij de Taalunie een duidelijke meerwaarde vertegenwoordigt. Ook buiten het taalgebied wordt Nederlands onderwezen. Aan ruim 200 universiteiten in meer dan 40 landen wordt Nederlands aangeboden. De Taalunie steunt buitenlandse universiteiten met subsidies en stelt centrale voorzieningen beschikbaar.

Rubriek: Cultuur en letteren

'Literatuur is grenzeloos' luidt hier de openingszin. Klopt natuurlijk, maar het blijft een geduldig navigeren doorheen paragrafen en via allerlei koppelingen, waarbij je dankzij de door jezelf (onbewust) geprepareerde opties steevast op een al ingevulde zoekpagina terechtkomt, met daarin een aantal koppelingen. De linkerkolom zou dan de categorieën aanduiden die gekozen werden: genre, land, plaats, groep, problemen, publicatiesoort, toegankelijkheid enz. Nadat je wat rondgezworven hebt op deze site van de taalunie, begint die indeling enigszins duidelijker te worden, maar het blijft toch verwarrend.

Amusant blijken de 'Veelgestelde vragen over letteren'. Het zijn er uiteindelijk maar twee, namelijk:

- Van wanneer dateert de oudste Nederlandse tekst?
- Is literatuur uit Nederland en Vlaanderen ook in andere talen te lezen?

Vraag één: Van omstreeks 1100 zouden wij denken, 'hebban olla vogala, je weet wel, maar in een Utrechtse doopgelofte uit de achtste eeuw, aldus het antwoord, lezen wij: 'Gelobistu in got alamehtigan fadaer' (geloof je in god, almachtige vader)

Antwoord op vraag twee: alleen al voor de periode 1993-1997 respectievelijk 1343 en 1291 in andere talen vertaalde titels. Vertalingen verschenen in zo'n vijftig talen.

Einde van de veel gestelde vragen.

En er is ook een rubriekje 'laatste nieuws'. Even gaan kijken en we zien dat het laatste nieuws wel van 28/11/2005 dateert – (Nieuwe UvA-leerstoel voor letterkunde Suriname, Antillen en Aruba)

En dan enkele koppelingen naar andere sites met een merkwaardige vaststelling:

Parmentier, In dit on line tijdschrift vindt u proza (on line –groene boekje - of online – Officiële spelling 2005 , gevolgd door Taalunieversum ?)

Van nu & straks Op deze website vindt u het literair-filosofische tijdschrift Van Nu & Straks.

Ook on line beschikbaar hier dus wel van elkaar). On line komt 96 maal voor op de site, online 909 keer.

(bma)

"Te beleven"

Bezoek aan de tentoonstelling "De schoonheid en de waanzin"

O.L.V.-kerk Brugge, zaterdag 31 maart, om 11 uur.

Geleid bezoek. Reserveren noodzakelijk. Het aantal plaatsen is beperkt.
Leden Het Beleefde Genot en inwoners van Brugge: 6 €, anderen: 7 €.
Bijeenkomst aan de ingang van de kerk, Mariastraat, om 10.45 u.

Lezing "Adagietto" Gustav en Alma Mahler

Op 10 mei ek. om 20 uur zal Bart Madou in de lokalen van de CM, Groenestraat 90, Zedelgem, een lezing houden over het leven van Gustav Mahler, met vooral aandacht voor zijn laatste tien levensjaren, waarin hij gehuwd was met Alma Schindler.
Wat er verder met Alma gebeurde verneemt u ook op deze avond.
De lezing wordt geïllustreerd met een powerpointvoorstelling en muzikale fragmenten.
Toegangsprijs: leden Het Beleefde Genot: 4 €, anderen: 5 €.
Inschrijven is wenselijk, maar niet verplicht.

Literair salon "De meester van Sint-Petersburg"

Fjodor Michajlovitsj Dostojevski (11 november 1821-9 februari 1881) was een Russisch schrijver en publicist, een van de bekendste auteurs uit de Russische literatuur. Hij wordt gerekend tot de zogenaamde Realistische school in Rusland hoewel zijn werk zich van veel andere realisten onderscheidt door het wijsgerige gehalte en de dominerende dialoogvorm. Dostojevski liet een omvangrijk oeuvre na. Hij werd onder meer beroemd door zijn boeken: "De gebroeders Karamazov", "Misdad en straf" en "De idioot". Dostojevski schreef in een typerende, gehaaste stijl, met veel nadruk (emfase) en beklemtoning en gebruik van herhalingen. Veel van zijn personages zijn mensen die lijden en vernederd worden vanwege hun gepassioneerdeheid.

Dostojevski een "moeilijk" schrijver? Prof. Joris Van Bladel die deze lezing verzorgt meent van niet. Hij zal ons met zijn kennis en enthousiasme trachten mee te slepen

Dit derde literair salon vindt opnieuw plaats in het gemeentehuis van Loppem op zondag 3 juni 2007 om 11 uur. De toegangsprijs bedraagt 3 €, inclusief aperitief. Leden van Het Beleefde genot betalen slechts 2 €.

Inschrijven is wenselijk maar is niet verplicht via hetbeleefdegenot@scarlet.be of telefonisch op nr. 0498/73.58.73

Film: Salomé (Carlos Saura)

“Een flamboyante smeltkroes van lichamen, camera’s en belichting.
Een verblindende choreografie!”

“Dit ballet loopt over van een verzengende erotiek.”

SALOME

Muzikale dansfilm van Carlos de Saura
met Aída Gómez als Salomé

Woensdag 18 april 2007 om 20 uur

**Zaal Groenhove
Ruddervoordestraat 1, 8210 Zedelgem (vlakbij Zuidwege)**

**Ondertitels in het Nederlands
Toegang: 5 € (leden 4 €)**

Organisatie: Het Beleefde Genot

Andere activiteiten

Cultuur Zedelgem

Avondvoorstelling Tableau nr. 1 – 'Marathon'.

Groene Meersen, 20 april, Aanvang 20u.

"Waar zijn al onze helden gebleven? Gaan joggen!"

Rob Sian en Tony Dunham schreven samen Marathon, een stuk over vriendschap en obsessie. Bert Cosemans speelt een maniakale marathonloper die zijn leven hoopt te vergeten in de zuiverheid van het lopen. Lopen als religie. Bart van Avermaet speelt zijn maat, de pragmaticus, die niet verlegen zit om en mop. Hedonisme in menselijke vorm. De clash tussen deze twee persoonlijkheden met hun verschillende visie op de wereld, staat garant voor een levendig, ontroerend avondje theater. 90 minuten bloed, zweet en tranen. Hilarisch en gevoelig tegelijk. Een 'must' voor alle joggers en lamzakken!

Toegang: 11 EUR

Org. en info: Dienst Cultuur – tel. 050/28.60.00 – cultuur@zedelgem.be

Week van de Amateurkunsten te Veldegem (28 april t.e.m. 6 mei)

Permanente tentoonstelling van diverse beeldende kunstenaars.

Op zaterdag 28 en zondag 29 april vindt het hoogtepunt van deze week plaats op verschillende locaties in het centrum van Veldegem.

Org. en info: dienst cultuur – 050/28.86.00 –

cultuur@zedelgem.be

Avondvoorstelling: Roobjee, Plouvier en Wigbert 'En het dorp zal lachen'.

Groene Meersen, 1 juni 2007

'De zon rijst boven Gistrode's achterdijkse land. Maaïke weidt haar schapen en verbaast zich weerom over zoveel landschappelijke schoonheid. De koeien knipperen de nevel uit hun ogen, de salamanders kruipen uit de modder en pater Hilarius ontwaakt naast Lola uit 'De Zwarte doos'. Mohammed Oufkir opent zijn groentewinkeltje, zuster Raphaël bidt om vergeving van haar nooit begane zonden, Jonas Joos Junior wordt wakker en vervloekt, zoals elke ochtend, dit door de tijd vergeten oord, Osschaert de watergeest, is zo vroeg al op zoek naar mogelijke slachtoffers, de leverloze oude Petrus drinkt zijn eerste glas bier, gezeten op de rand van zijn bed, Hubert Bauwens kruipt achter zijn telescoop en zal ook vandaag weer alle overkomende vliegtuigen tellen...en het dorp zal lachen'.

Verrichter van wonderen op de gitaarhals, zanger en componist Wigbert, tovenaar met woorden en begenadigd verteller Pjeroo Roobjee en de schrijver die af ten toe ook zingt, Bart Plouvier, evoceren een doorsnee dag in dit alles behalve doorsnee dorp.

Inkom: 9 EUR

Org. en info: Dienst cultuur – tel. 050/28.86.00 – cultuur@zedelgem.be

Bibliotheek Zedelgem

Tentoonstelling 'Land in zicht'. (1 t.e.m. 30 april 2007)

Dit jaar zet de Zedelgemse bibliotheek tijdens de maand april Kongo in de kijker. Er is een tentoonstelling over het land en een filmvoorstelling gepland. Hieraan gekoppeld kan je gratis reisgidsen, cd's en dvd's met wereldmuziek ontlenuen.

'Derek : literair-muzikale avond' - 11 mei 2007, 20 u.

Het programma bestaat grotendeels uit eigen werk, maar ook teksten en gedichten van Bob Dylan, Charles Bukowski en Bertolt Brecht komen aan bod.
Toegang: 3 €

Tentoonstelling 'Elefteria', bibliotheek 2 juli t.e.m. 28 juni

Naar jaarlijkse gewoonte sluit de creatieve kring Elefteria haar werkjaar af met een tentoonstelling van de werken van de leerlingen.

Info: Bibliotheek – tel. 050/20.80.08 – zedelgem@bibliotheek.be

Kunsthalle Lophem

KOEN THEYS / THE MANY THINGS SHOW

11.03.2007 - 06.05.2007 naar *Art after Philosophy* van Joseph Kosuth

Open op zaterdag en zondag van 14 tot 18u en op afspraak
De Kunsthalle is gesloten van 02.04 t.e.m. 15.04.

Leesgroep

Boeken die je moet gelezen hebben

(Bibliotheek Zedelgem: De Leesgroep)

15 jan. 2007: O. Pamuk, Het huis van de stilte (1983)

26 februari W.F. Hermans, De donkere kamer van Damokles (1958)

Orhan Pamuk won in 2006 de Nobelprijs literatuur. Volgens de Zweedse Academie heeft deze Turkse schrijver 'in zijn zoektocht naar de melancholische ziel van zijn geboortestad nieuwe symbolen voor de botsing en interactie van culturen ontdekt'.

Tijd dus om in de leesgroep een boek van hem te lezen en te bespreken.

Pamuk, opgegroeid in een verwesterd gezin, begon zijn carrière met twee realistische familieromans. Met "Het huis van de stilte", dat in 1983 verscheen, raakte hij al het thema aan dat hem bleef bezighouden: de Turkse worsteling met een de eigen identiteit op het breukvlak van Oost en West.

Zes personages vertellen om de beurt het schijnbaar eenvoudige verhaal dat zich in de zomer van '80 in het badplaatsje Cernithisar

afspeelde: drie kleinkinderen brengen er enkele dagen door bij hun 90 jarige grootmoeder. Deze grootmoeder is een in zichzelf gekeerde vrouw. Zij leeft met de herinneringen aan haar overleden man, een verbannen arts, wiens levenswerk bestond uit het schrijven van een encyclopedie. Haar verleden verbergt ook een verschrikkelijk geheim, dat alleen zij en haar bediende, de dwerg Recep, kennen. De kleinkinderen laveren tussen de beklemming in het huis en hun eigen moeilijkheden. Door de gekozen stijlform wordt elk personage bijzonder belicht.

De leesgroep was eensgezind: een knap geschreven boek, dat een goed beeld schetst van Turkije eind jaren 70 begin jaren 80

In februari stond een "klassieker" op het programma: "De donkere kamer van Damokles" van de Nederlandse schrijver W.F. Hermans. Het boek verscheen in 1958 en is nog altijd zeer leesbaar. De verwarrende en van morele keuzes vergeven bezettingstijd was voor Hermans het decor van zijn nihilistische roman.

De timide sigarenboer Henri Osewoudt pleegt verzetsdaden in opdracht van zijn stoere bijna-evenbeeld. Na de bevrijding komt hij dan tot de ontdekking dat hij verdacht wordt van collaboratie.

Vandaag, terwijl ik dit artikel schrijf, verscheen in De Standaard der Letteren een artikel van Milan Kundera, die "De Donkere kamer van Damokles" toevallig ontdekte (DS, 16 maart 2007) In zijn bespreking lees ik wat we in de leesgroep zelf over deze roman zeiden:

Ik begin in de roman. Aanvankelijk schrikt de omvang me af, dan constateer ik verbaasd dat ik hem in één ruk heb uitgelezen. Want de roman is een thriller, een lange reeks verwickelingen waarin de spanning nooit verslapt. De gebeurtenissen (die zich afspelen in de oorlog en het jaar erna) worden nauwkeurig en sec, gedetailleerd maar met vaart beschreven, ze zijn uitermate werkelijk, maar grenzen tegelijk aan het onwaarschijnlijke. Die esthetische vorm heeft me gegrepen: een roman die bezeten is van het werkelijke en tegelijk gefascineerd door het onaannemelijke en het vreemde. Komt het doordat oorlog per definitie allerlei onverwachte, buitenissige gebeurtenissen met zich meebrengt, of duidt het op een esthetica die het alledaagse wil verlaten en, om een geliefde term van de surrealisten te gebruiken, in contact wil komen met het wonderbaarlijke ("het wonderbaarlijk-werkelijke", zoals Alejo Carpentier zou hebben gezegd)?

(edu)

Week van de Amateurkunsten

**Ter gelegenheid van de week van de amateurkunsten organiseert
Het Beleefde Genot
een aantal randactiviteiten**

- **Raamgedichten**

In de etalages van een aantal handelszaken zijn er gedichten van plaatselijke dichters opgehangen

- **Literaire zoekwedstrijd**

Alle bezoekers van de kunstroute kunnen deelnemen aan een literaire zoekwedstrijd met mooie prijzen geschonken door de cultuurdienst

- **Kijken en luisteren naar poëzie**

De raadzaal van het gemeentehuis van Veldegem is bekleed met poëzie. Er is ook voordacht gepland en een paar lezingen.

Van zaterdag 28 april t.e.m. zondag 6 mei 2007

Kunstroute Veldegem

In de volgende Toverberg:

- **Nadine Ooghe**
- **Pleidooi voor de poëzie**
- **Sint-Petersburg via www**
- **Virginia Woolf**
- **Hélène Grimaud**

De volgende Toverberg verschijnt bij het begin van de zomer van 2007

Het Beleefde Genot stelt zich tot doel het culturele en literaire leven te stimuleren door het organiseren van evenementen zoals lezingen, uitstappen, literaire salons, filmvertoningen, tentoonstellingen, wedstrijden enz.

Wij wensen zoveel mogelijk mensen te laten genieten van culturele uitingen van hoog niveau en die niet onmiddellijk voorhanden zijn op lokaal gebied.

Daarnaast willen wij impulsen geven om het literaire beleven te bevorderen.

-- ✂ --

Wens je op de hoogte te worden gehouden van onze activiteiten en wens je Toverberg elektronisch(*) te ontvangen?

Stuur dan een e-mail met je gegevens naar hetbeleefdegenot@scarlet.be of vul hieronder je gegevens in en stuur dit strookje op naar **Het Beleefde Genot**, Doornlaan 8, 8210 Zedelgem

Naam en voornaam. ....

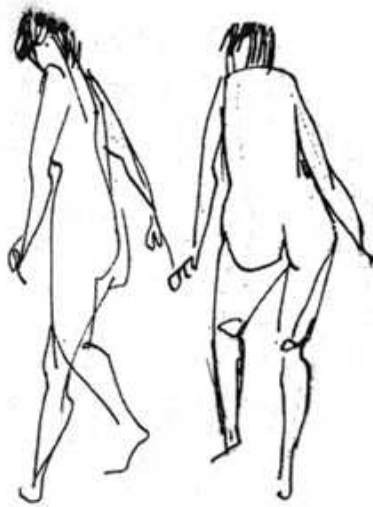
Adres .....

Telefoon .....

E-mail .....

is geïnteresseerd in de activiteiten van de Culturele & Literaire Kring **Het Beleefde Genot** en wenst een elektronisch abonnement op Toverberg.

(*) Je abonneren op een gedrukte versie is ook mogelijk door lid te worden van **Het Beleefde Genot** (storting van 25 euro of 30 euro voor een koppel, op rek. 001-4851739-69 van **Het Beleefde Genot**)

HET BELEEFDE GENOT
CULTURELE EN LITERAIRE KRING